

การพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

เกียรติศักดิ์ สุทธิหลวง¹ วจิ ปัญญาใส²

นิตยา สุวรรณศรี³ มานี แสงหิรัญ⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 (2) การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 และ (3) เพื่อประเมินผลรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 14 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. มีกระบวนการของการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโรงเรียนตีประจำตำบลได้ ดังนี้ (1) มีส่วนร่วมการวางแผน (2) มีส่วนร่วมการดำเนินการ (3) มีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผล (4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินการ

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 มี 2 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบหลักที่ 1 กระบวนการของการมีส่วนร่วม องค์ประกอบหลักที่ 2 ด้านขอขบข่ายการบริหารงานวิชาการ สำหรับการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38, SD = 0.14$) และความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13, SD = 0.23$)

3. การประเมินผลรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียน ตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความง่ายต่อการนำไปใช้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วม; โรงเรียนตีประจำตำบล; การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

¹ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิจัยและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อีเมล: peedoy_12@hotmail.co.th

^{2,3,4} คณະครุศาสตร มหาวิททยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

DEVELOPMENT OF ACADEMIC PARTICIPATORY MODEL FOR SUB-DISTRICT GOOD SCHOOL OF NAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE AREA 2

Kiattisak Sudthaluang¹ Vajee Panyasai²
Nittaya Suwannasee³ Manee Sanghiran⁴

Abstract

The main objective; (1) study the current state on the academic participation for sub-district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 (2) The format of participation in academic educational administration for sub-district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 and (3) Evaluation of the academic participatory model for sub-district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 by focus group from 14 involved persons.

The results of research were as follows:

1. The current state on the academic participatory model for Sub - district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 were as follows: (1) participate in planning (2) participate in operation (3) participate in evaluation and (4) participate in the benefits and take responsibility for the results.

2. The academic participatory model for sub-district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 for the sub-district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 by 9 experts were found that the suitability and the possibility were at the high level ($\bar{X} = 4.38, SD = 0.14$) and the possibility was at the high level ($\bar{X} = 4.13, SD = 0.23$)

3. Evaluation of the academic participatory model for sub - district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 by focus group discussion on issues of easy applying and usefulness of the academic participatory model for sub - district good school in Nan Primary Educational Service Office Area 2 was found that the usefulness of the model was at the highest.

Keywords : Development of Academic Participatory; Sub-District Good School; Nan Primary Educational Service Office Area 2

¹ Doctor of Philosophy (Research and Evaluation for Educational Development) Uttaradit Rajabhat University
E-mail: peedoy_12@hotmail.co.th

^{2,3,4} Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญในการปฏิบัติงานรองรับกรอบการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ตามหลักการการพัฒนาด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม อีกทั้งเพื่อลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนชนบทและโรงเรียนในเมือง ให้เด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นชนบทได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพและรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองอย่างเป็นรูปธรรมทั้งทางด้านคุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่นจึงกำหนดโครงการ “โรงเรียนดีประจำตำบล” ขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อดำเนินการพัฒนา “โรงเรียนคุณภาพ” ในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพตลอดจนเป็นศูนย์รวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธาและส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ (Office of the Basic Education Commission, 2010, p.2)

จากการดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ผ่านมา มีนักวิชาการและหน่วยงานได้ศึกษาและหาข้อสรุปต่างๆ เช่น สำนักงานทดสอบทางการศึกษาได้จัดทำบทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ กลุ่มโรงเรียนดีประจำตำบล ปีการศึกษา 2555 พบว่าผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เมื่อพิจารณาความสามารถพบว่าความสามารถมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกด้าน สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เมื่อพิจารณารายกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศเมื่อพิจารณารายกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าระดับประเทศ เมื่อพิจารณารายกลุ่มสาระการเรียนรู้พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (Educational Testing Office, 2014, p.67) ที่สำคัญด้านมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจในมาตรา 39 ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมมีน้อย (Office of the Basic Education Commission, 2010, p.15) ที่ผ่านมาหรือที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีการนำเอารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้แต่ยังไม่สามารถทำให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจถึงหลักการและโอกาสที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริงการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นเพียงการได้รับความร่วมมือจากชุมชน ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามที่โรงเรียนร้องขอเช่นสละเวลามาร่วมประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ช่วยสอนวิชาชีพให้นักเรียน ช่วยสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ร่วมบริจาคสิ่งของ ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น Chiwapreecha (2011, p.1) สอดคล้องกับสรุปผลการประเมินโรงเรียนดีประจำตำบลในภาพรวมของสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานานเขต 2 ในเป้าหมายส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากยกเว้นเป้าหมายที่ 7 คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) มีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการบริการด้านวิชาการและกิจกรรมอื่นๆ แก่ชุมชนมีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (Nan Primary Educational Service Office Area 2, 2014)

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นข้อบ่งชี้ว่าเป้าหมายด้านการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาโรงเรียนตีประจำตำบลยังไม่ประสบผลสำเร็จส่งผลให้เป้าหมายด้านคุณภาพไม่ประสบผลสำเร็จตามมาด้วย ทั้งที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลและแนวทางประเมินโรงเรียนตีประจำตำบลซึ่งแนวทางการพัฒนาและตัวชี้วัดในแนวทางการประเมินที่จัดทำขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานที่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ พัฒนาสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (Office of the Basic Education Commission, 2010) ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบลสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 8(2) ที่กล่าวว่าจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอีกทั้งมาตรา 9(6) กำหนดให้จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่วนด้านแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ให้แนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพมาตรา 29 ให้สถาน

ศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยเฉพาะด้านวิชาการเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญที่จะพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการโรงเรียนตีประจำตำบลโดยมุ่งหวังที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลและส่งผลให้ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาตามเป้าหมายทั้ง 3 ด้าน คือด้านคุณภาพ ด้านโอกาส และด้านการมีส่วนร่วมและส่งผลให้โรงเรียนตีประจำตำบลในท้องถิ่นชนบทเป็น “โรงเรียนคุณภาพ” และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่สภาพความสำเร็จของโรงเรียนตีประจำตำบลที่ว่า “โรงเรียนนำอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน”โดยมีคำถามการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของโรงเรียนตีประจำตำบลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานานเขต 2

2. เพื่อสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

3. เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ คือโรงเรียนตีประจําตำบลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

ขอบเขตด้านประชากร คือ โรงเรียนตีประจําตำบลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 จำนวน 37 โรงเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ คือ (1) ร่วมการวางแผน (2) ร่วมการดำเนินการ (3) ร่วมการติดตามและประเมินผล (4) ร่วมปรับปรุงแก้ไขและองค์ประกอบของ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี องค์ประกอบย่อย 8 องค์ประกอบ คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (3) การพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (4) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (5) การวัด ประเมินผล (6) การนิเทศการศึกษา (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตีประจําตำบลและโรงเรียนใกล้เคียง
2. เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นข้อมูล

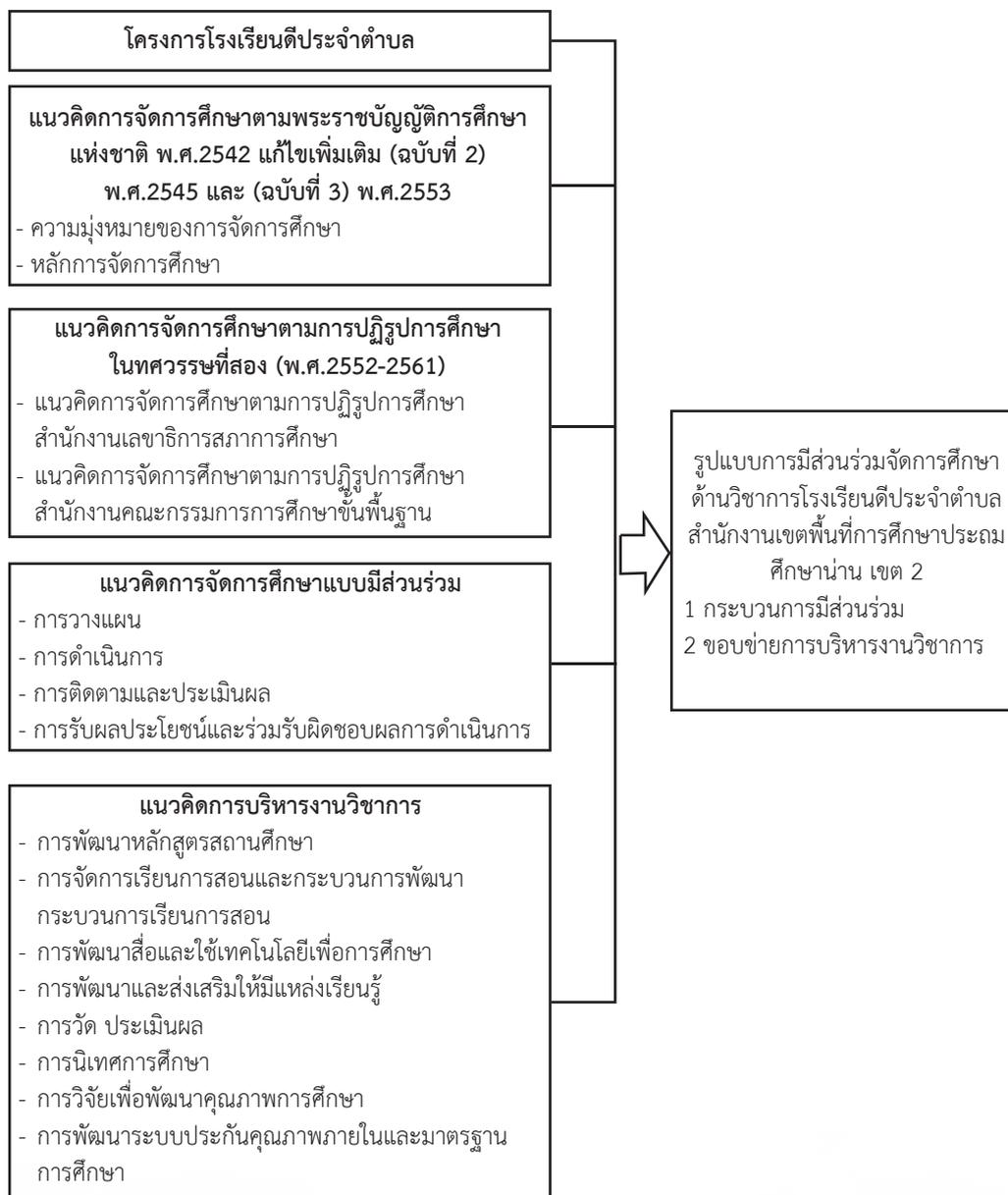
สารสนเทศ ที่หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนตีประจําตำบลในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาโรงเรียนตีประจําตำบลด้านการมีส่วนร่วม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนตีประจําตำบล แนวคิดการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 แนวคิดการจัดการศึกษาตามการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) แนวการจัดการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แนวการจัดการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา แนวคิดการบริหารงานวิชาการ (Boonma, 2008, p.189; Chiwapreecha, 2011, p.30; Chomchuen, 2012, p.18; Chuntanam, 2014, p.16; Cohen & Uphoff, 1980, pp.219-222; Jierakun, 2014, p.26; Kwanpratcha, 2013; Shadid, 1982; Stapornwatchana, 2006, p.36; Wiwatchanasirin, 2010, p.65) เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินการ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาทฤษฎีกระทรวงศึกษาธิการตามการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การแบ่งขอบข่ายงานวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวง (Chomchuen, 2012,

p.67; Chuntanam, 2014, p.40; Songprasert, 2008; Suttae, 2010, p.29; Tongngum, 2011, p.23; Wiwatchanasirin, 2010, p.115) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาด้านวิชาการตาม ขอบข่ายงานวิชาการคือการพัฒนาหลักสูตรสถาน ศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการ

พัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้ การวัด ประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลจากเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล แนวคิด การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 แนวคิดการจัดการศึกษา ตามการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) แนวคิดการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา และแนวคิดการบริหารงานวิชาการ

2. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนดีประจำตำบลด้วยแบบสอบถามได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 37 โรงเรียน ละ 1 คนรวม 37 คน ครู จำนวน 37 โรงเรียน ละ 2 คนรวม 74 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 37 โรงเรียน ละ 2 คนรวม 74 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 37 โรงเรียน ละ 2 คนรวม 74 คน รวมทั้งหมด 259 คน

3. ยกร่างเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

4. ตรวจสอบความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของรูปแบบไปใช้โดยการตัดสินพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert judgement) จำนวน 9 ท่าน โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากผู้ที่มีคุณสมบัติดังนี้ (1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (2) เป็นผู้ที่มีผลงานเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา (3) เป็นผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และ (4) เป็นผู้ที่มิบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ

5. ประเมินความง่ายต่อการนำไปใช้และความ เป็นประโยชน์ของรูปแบบฯโดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูวิชาการ ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนดีประจำตำบล รุ่นที่ 1-3 ที่มีผลการประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดี ศรีตำบลที่มีผลการประเมินตั้งแต่ผ่านแบบมีเงื่อนไข จนถึงผ่านแบบไม่มีเงื่อนไข จำนวน 3 แห่งๆ ละ 4 คนรวม 12 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู วิชาการ โรงเรียนดีศรีตำบล รุ่นที่ 4 ที่ยังไม่ได้รับการ ประเมินเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดีศรีตำบลรวม จำนวน 2 คนทั้งหมด 14 คน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรูปแบบและแบบประเมินรูปแบบ ผู้วิจัยขอส่งแบบสอบถามให้โดยมีหนังสือจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ใน การขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

7.1 วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

7.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

7.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ ของโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จากการศึกษาระยะ และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) พบว่า การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการ ของโรงเรียนดีประจำตำบล มีรายละเอียดดังนี้ (1) กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผน การ ดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และการรับ ผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินการ

(2) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวัด ประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม ด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่เป็นมาตรตราส่วนประมาณค่าใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ได้ผลการศึกษาดังนี้สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ด้าน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักที่ 1 กระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การวางแผน การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล และการรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินการ องค์ประกอบหลักที่ 2 คือ ขอบข่ายของงานวิชาการซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวัด ประเมินผล การนิเทศการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการ

ศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ผลการตรวจสอบเป็นการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยใช้วิธีแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลที่เป็นมาตรตราส่วนประมาณค่าใช้การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และในส่วนของความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ด้านความง่ายต่อการนำไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และส่วนด้านความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนตีประจําตำบลของสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ในแต่ละด้าน ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และเอกสารประกอบหลักสูตร อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จฉะนั้นจึงต้องทำความเข้าใจกับตัวหลักสูตรก่อนเป็นลำดับแรก สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ Chuntanam (2014, p.282) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีแนวดำเนินการคือประชุมปรึกษาหารือ ระหว่างผู้บริหารผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและศึกษา เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2) ด้านการจัดการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน พบว่าข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการขึ้นชมผลการจัดการเรียนการสอนที่บรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนนั้นทางโรงเรียนจะต้องรายงานความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ เพื่อที่จะได้ช่วยกันพัฒนานักเรียนให้มีความสำเร็จตามความสามารถของตนยิ่งๆ ขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wiwatchanasirin (2010, p.98) พบว่า ขึ้นร่วมกันรับผลการกระทำและยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงาน (result) เพื่อสร้างพลังปิติ คือ การมีกระบวนการยอมรับผลงานที่เกิดขึ้นร่วมกันทำ ร่วมกันดำเนินการ ยกย่องเชิดชูผลสำเร็จ ร่วมคิดแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันนำเสนอองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอ (3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการขึ้นชมครูที่ใช้สื่อทำให้ผลการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษามีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนได้เร็วขึ้นและเกิดเป็นองค์ความรู้ที่คงทน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Tongngum (2011, p.53) พบว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ต่อผู้เรียน ส่งเสริม กระตุ้นช่วยสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในทุกๆด้านมีมากมายหลายรูปแบบซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสอดคล้องกับ Turnbull (1998, p.159) พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาคือการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน การเพิ่มทักษะทางการสอนให้ครูโรงเรียนให้การสนับสนุนและส่งเสริมด้านทรัพยากรงบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ (4) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการติดตามผลการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้มีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้พร้อมทั้งติดตามผลการใช้แหล่งเรียนเพื่อนำผลการติดตามมาปรับปรุงแก้ไขแหล่งเรียนรู้นั้นๆ สอดคล้องกับภาพความสำเร็จและเป้าหมายของโรงเรียนตีประจำตำบลด้านโรงเรียนที่ว่าโรงเรียนมีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีระบบการใช้ อย่างคุ้มค่า สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย (clean green save) มีวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้อการทำงานและการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (5) การวัด ประเมินผล พบว่าข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบ คู่มือการวัด ประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากการวัด ประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำมาซึ่งคุณภาพของนักเรียน ถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนา

การศึกษาเพราะผลมาจากการวัด ประเมินผล สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ว่าการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศที่แสดง พัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการ เรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบ จัดการศึกษาจึงต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและ ประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้อง และเป็นไปตามเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อ กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติร่วมกัน (6) การ นิเทศการศึกษา พบว่าข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการเยี่ยมชั้นเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากการเยี่ยมชั้นเรียนการส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนถึง ห้องเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตามภารกิจหลัก อีกทั้งยังทราบถึงปัญหาของครูผู้ สอน ความต้องการของครูผู้สอน ประเมินผลการสอน ของครูผู้สอน กระตุ้นให้ครูผู้สอนปรับปรุง พัฒนาการ สอนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suttat (2010, pp.74-75) พบว่า การนิเทศการศึกษา เป็น กระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วย เหลือร่วมมือกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ศึกษา ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของ ครู พัฒนาครู ช่วยในการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของ การศึกษา และดำเนินการส่งเสริมให้การจัดการศึกษา เพิ่มคุณภาพให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และยิ่งสอดคล้องกับ Harris (1985, pp.318-319) พบว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาเพื่อสร้าง ขวัญและกำลังใจ ทั้งนี้เพราะการสร้างขวัญกำลังใจ

เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลมีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ งานแล้วการนิเทศก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จได้ยาก (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าข้อ ที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วม ในการร่วมชื่นชม ให้กำลังใจและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ เนื่องจากการกระบวนการวิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพราะมี ส่วนช่วยในการหาคำตอบของสาเหตุของปัญหา หรือ ข้อบกพร่องทั้งระบบการเรียนการสอนในรายวิชา ของตนเองฉะนั้นครูที่จะวิจัยได้สำเร็จจำเป็นต้อง ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนขวัญและกำลังใจจาก ทุกฝ่าย สอดคล้องกับ Wongwichian (2003, p.86) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำวิจัยใน ชั้นเรียนของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด สงขลา พบว่าครูเห็นประโยชน์ในการทำวิจัยในชั้น เรียนและมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับแรงจูงใจใน การทำวิจัยของครู พยากรณ์แรงจูงใจในการทำวิจัย ในชั้นเรียนของครู ได้แก่ การเล็งเห็นความสำคัญ ของครู การสนับสนุนจากผู้บริหาร และสอดคล้อง กับ Thanasirungoon (2005, pp.81-84) ได้ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหากับความต้องการ ในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความต้องการของครู ได้แก่ ให้ขวัญกำลังใจและงบ ประมาณสนับสนุน แล้วจึงสอดคล้องกับ Mulford, Kendell, and Kendell (2004, pp.78-97) พบ ว่า แรงเสริมที่มีผลกระทบต่อความกดดันของครูใน โรงเรียน เช่น การขาดการสนับสนุนด้านการจัดการ มีผู้นำที่ไม่เหมาะสม จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ ไม่ดี (8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา พบว่าข้อที่มีส่วนร่วมอยู่ใน ระดับมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงาน

ประเมินตนเอง (Self Assessment Report--SAR) เนื่องจากกระบวนการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการเพื่อสร้างความมั่นใจและให้หลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องรายงานระดับคุณภาพและพัฒนาการในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wiwatchanasirin (2010, p.100) พบว่า การประกันคุณภาพที่เป็นระบบคือสถานศึกษามีกระบวนการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ โดยจัดระบบการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องด้วยการตรวจสอบคุณภาพและการประเมินผลโดยคณะบุคลากรภายในสถานศึกษาแล้วรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี (Self Assessment Report--SAR) ต่อหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบ คือองค์ประกอบหลักที่ 1 กระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (1) ส่วนร่วมในการวางแผน (2) ส่วนร่วมในการดำเนินการ (3) ส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และ (4) ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินการ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง จึงปรากฏผลการวิจัยที่แสดงลำดับขั้นตอนของ

กระบวนการตามลำดับของการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมที่เริ่มตั้งแต่การวางแผน ผู้การดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงานและรับผิดชอบผลจากการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wiwatchanasirin (2010, p.126) พบว่ากระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน 5 องค์ประกอบ คือ (1) รวมคนรวมพลังเพื่อสร้างเป้าหมาย (2) ร่วมคิดร่วมวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (3) ร่วมทำร่วมปฏิบัติการเพื่อให้สำเร็จตามแผน (4) ร่วมสรุปเป็นบทเรียนเพื่อตรวจสอบและประเมินผลงานที่เกิดขึ้น และ (5) ร่วมรับผลจากการกระทำและร่วมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างพลังปิติ และสอดคล้องกับ Shadid (1982, pp.107-122) สรุปกระบวนการของการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอนคือการมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและสอดคล้องกับ Cohen and Uphoff (1980, pp.219-222) สรุปว่า ประเภทหรือลักษณะของการมีส่วนร่วม ซึ่งมีด้วยกัน 4 ประเภท คือ (1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (4) การมีส่วนร่วมในการประเมิน

องค์ประกอบหลักที่ 2 คือ ขอบข่ายของงานวิชาการมีองค์ประกอบย่อย คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัดการเรียนการสอน และกระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน (3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (4) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (5) การวัด ประเมินผล (6) การนิเทศการศึกษา (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ (8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จะเห็นได้ว่าขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 8 ขอบข่ายนี้ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการตั้งแต่เริ่มต้นคือ

การพัฒนาหลักสูตรจนถึงขอบข่ายสุดท้ายคือการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาการบริหารงานในขอบข่ายงานวิชาการเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ Suttae (2010, p.184) พบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (2) การวางแผนด้านวิชาการ (3) การเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (4) การพัฒนาหนังสือ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ (5) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (6) การนิเทศการศึกษา (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (8) การแนะแนวการศึกษา (9) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ (11) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรอื่นที่จัดการศึกษา และสอดคล้องกับ Office of the Basic Education Commission (2010, p.6) ได้แบ่งขอบข่ายงานวิชาการตามกฎกระทรวงดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และสื่อเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การ

ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นและการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ที่สร้างขึ้นมานั้น ผู้วิจัยได้ขอค้นพบจากการศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในบริบทด้วยแบบสอบถามปลายเปิด และแบบสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลจากพื้นที่จริงมาสร้างรูปแบบโดยผ่านกระบวนการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการศึกษา จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะในขั้นตอนของการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จึงส่งผลให้การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้รูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจำตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Jierakun (2014, pp.211-212) พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามองค์ประกอบของรูปแบบ โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ

สิ่งที่ค้นพบจากงานวิจัยคือเงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไขได้แก่เงื่อนไขด้านเวลา โดยมีการกำหนด

ช่วงเวลาในการมีส่วนร่วมนอกเหนือจากระเบียบกำหนด เช่นการนิเทศการเรียนการสอนควรจะให้ผู้ที่มีส่วนร่วมกำหนดเวลาและจำนวนครั้งในการเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ สอดคล้องกับ Brenes (as cited in Pattanapongsa, 2004, p.15) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมด้านระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ ควรต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่องตามวงจรชีวิตของโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนโครงการยุติ หรือหากคณะผู้บริหารเห็นว่าเหมาะสมก็ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องด้วยจริงๆ เท่านั้นก็ได้ และเงื่อนไขด้านโอกาสของการมีส่วนร่วม ถ้าโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ มากขึ้นจะเป็นการส่งผลให้รูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี เช่นการเชิญผู้มีส่วนร่วมมารับรู้ความสำเร็จและตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาตามโอกาสต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งของชุมชน ซึ่งเกิดจากความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของบุตรหลานด้านความรู้และขีดความสามารถ ดังนั้นจึงควรมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่เหมาะสมระหว่างสถานศึกษาและชุมชนเช่นเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมในสถานศึกษามากขึ้น การเข้าร่วมตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การให้คำแนะนำและนิเทศการศึกษาเป็นต้น สอดคล้องกับ MetKaruchit (2010, p.16) สรุปว่า การมีส่วนร่วมก็คือเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรม จะได้รับประโยชน์ในด้านการนำความรู้ ความสามารถ (talent) และทักษะ

(skill) ของคนในองค์กรหรือท้องถิ่นแล้วแต่กรณีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนี้การเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้สึว่าตนเองมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี อีกทั้งกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

ผลการวิจัยพบว่าทุกคนมีความเห็นเกี่ยวกับความง่ายต่อการนำไปใช้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 มีกระบวนการเก็บข้อมูล การสร้างรูปแบบและการตรวจสอบรูปแบบตามขั้นตอนที่เหมาะสม ชัดเจน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการที่ครอบคลุมทุกด้าน จึงเป็นการยืนยันได้ว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตีประจําตำบลได้ ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างรูปแบบได้มีการเก็บข้อมูลจากพื้นที่จริงและจากผู้ที่ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง ทำให้ได้ข้อมูลจากการตรวจสอบเอกสาร การสัมภาษณ์ ประกอบกับการศึกษาเอกสาร ทำให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพบริบท โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต่อการนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนตีประจําตำบล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ไปใช้ให้เกิดประสิทธิผล คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อคุณภาพการศึกษาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำทางวิชาการ และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งพัฒนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเชิงลึกเพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้านอื่นๆ ด้วย

2. ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในด้านอื่นเช่น ด้านการบริหารงานทั่วไปหรือการบริหารงานบุคคล

Reference

- Boonma, W (2008). *Development of community participation in educational management: The foundation of a small school.* (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. [In Thai]
- Chiwapreecha, K. (2011). *Development of a participative management model for outstanding sub-district schools* (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. [In Thai]
- Chomchuen, P. (2012). *Community-based participatory academic management model schools under the office of the Primary Education Area.* (Doctoral dissertation). Ubon Ratchathani Rajabhat University. [In Thai]
- Chuntanam, R. (2014). *An effective model of academic administration in middle schools.* (Doctoral dissertation). Ubon Ratchathani Rajabhat University. [In Thai]
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(1), 213-235.
- Educational Testing Office. (2014). *National quality assessment for academic year 2012: Executive summary and policy recommendations.* Bangkok: Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [In Thai]
- Harris, B. M. (1985). *Supervision behavior in education.* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Jierakun, S. (2014). *Model of participatory knowledge management in basic education institutions.* (Doctoral dissertation). Ubon Ratchathani Rajabhat University. [In Thai]
- Kwanpratcha, S. (2013). *A development of participatory model in educational management of Basic Education Commission in Northeastern Region.* (Doctoral dissertation). Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]

- MetKaruchit, M. (2010). *Management of participatory education: People, local government, and government*. Bangkok: Book Point. [In Thai]
- Mulford, B., Kendell, L., & Kendell, D. (2004). Administrative practice and High School Students' perception of their school, teachers and performance. *Journal of Education Administration*, 42(1), 78-97.
- Nan Primary Educational Service Area Office 2. (2014). *The results of the evaluation of the good school district*. (Brochures). [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2010). *Good school district development guidelines*. Bangkok: Agricultural Cooperative Federation of Thailand. [In Thai]
- Pattanapongsa, N. (2004). *Participation basic principles, techniques and case studies*. Chiang Mai: Siriluck Typing. [In Thai]
- Songprasert, P. (2008). Development of academic management model based on working principle: Teams in Basic Education. *Naresuan University Educational Journal*, 10(2), 48-64. [In Thai]
- Suttae, K. (2010). *Development of academic administration model for small sized schools* (Doctoral dissertation). Mahasarakham University. [In Thai]
- Stapornwatchana, S. (2006). *Development of participatory management model*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. [In Thai]
- Shadid, W. (1982). *Access and participation a theoretical approach in participation of the poor in development*. New York: McGraw-Hill.
- Turnbull, B. (1998). *The mediating effect of participation and process outcomes on evaluation use in British Columbia School Accreditation*. (Doctoral dissertation). The University of British Columbia, Canada.
- Tongngum, W. (2011). *Academic administration model of school under Bangkok Metropolitan Administration*. (Doctoral dissertation). Silpakorn University. [In Thai]
- Thanasirungoon, T. (2005). *Relationship between problems and needs for classroom action research of the teachers under Buriram Primary Educational Service Area*. (Doctoral dissertation). Buriram Rajabhat University. [In Thai]
- Wiwachanasirin, W. (2010). *The development of participatory academic administration model using school as a base in Basic Education Institutions*. (Doctoral dissertation). Eastern Asia University. [In Thai]
- Wongwichian, P. (2003). *Factors influencing the motivation for classroom research of primary school teachers in Song Kra*. (Master's thesis). Kasetsart University. [In Thai]